

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΜΕΡΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ὑπὸ τοῦ κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΑΜΑΛΑ

Τὸ πρόβλημα τῆς παιδείας, εἰς τὴν Χώραν μας, εὐρίσκεται ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνετέθη ἡ μελέτη τοῦ ὅλου θέματος εἰς μίαν διακομματικὴν ἐπιτροπὴν, πλείστοι δὲ ἄλλοι εἰδικοί περὶ τὰ προβλήματα τῆς παιδείας διετύπωσαν τὰς ἀπόψεις των. Ἐκ τῆς ὅλης προσπάθειας προκύπτει ὅτι τίθεται πρόβλημα προσαρμογῆς τῆς ὅλης παιδείας εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ σύγχρονος παραγωγικὴ διαδικασία καὶ ἡ οικονομικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας ἐπιβάλλουν τὴν ἀπόκτησιν ὀρισμένων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν γνώσεων, αἵτινες πρέπει νὰ συνδυασθοῦν καὶ ἑναρμονισθοῦν μὲ τὰς κλασσικὰς, τὰς λεγομένας καὶ ἀνθρωπιστικὰς γνώσεις. Μόνον οὕτω θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας μας καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ, εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἐν ἀνεκτὸν ἐπίπεδον διαβίωσης.

Μία πτυχὴ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου θέματος εἶναι ὁ συνδυασμὸς τῆς μορφωτικῆς ἐργασίας μεταξὺ ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἰδρυμάτων. Ἐξεταστέον δηλαδὴ ἔαν εἶναι σκόπιμον νὰ συνεχισθῇ ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς εἰσαγωγῆς περιωρισμένου ἀριθμοῦ φοιτητῶν εἰς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς, μέγα δὲ μέρος τῆς σπουδαζούσης νεολαίας νὰ τρέπεται πρὸς τὰ ξένα Πανεπιστήμια. Μία τοιαύτη κατάστασις δυσκόλως συμβιβάζεται μὲ τὴν λογικὴν τῶν πραγμάτων. Πρὸς τὰ ξένα Πανεπιστήμια εἶναι ἐπάναγκες νὰ τραποῦν οἱ φοιτηταὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς καταρτίσεώς των, ἐφόσον αὕτη δὲν καθίσταται δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐνταῦθα, ὅχι ὁμως διότι δὲν δύνανται νὰ εὑρουν θέσιν εἰς τὰ Ἰδρύματα τῆς χώρας μας.

Φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἐξήγοντο μερικὰ πρακτικὰ συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐκ τῆς μελέτης καὶ τῆς συγκρίσεως τῆς πανεπιστημιακῆς ὀργανώσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλοῦ, διότι σήμερον φαίνεται ὅτι ὑπάρχει μεγάλη σύγχυσις καὶ παρερμηνεῖα εἰς πλείστα σημεῖα καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς τίτλους.

Ἀφορμὴν εἰς τὰς παρούσας σκέψεις ἔδωσεν ἡ ἀφομοίωσις τοῦ τίτλου τοῦ Ὑψηγοῦ μὲ τὸν τίτλον τῶν Γαλλικῶν Πανεπιστημίων τοῦ Professeur Agrégé. Θὰ ἀναλύσωμεν διαδοχικῶς τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τίτλων καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι κακῶς θεωροῦνται οἱ δύο τίτλοι ὡς ἰσόβαθοι.

Παρ' ἡμῖν, ὁ τίτλος τοῦ ὕψηγοῦ χορηγεῖται εἰς ἐκείνον ὅστις τυγχάνει ἤδη διδάκτωρ. Πρὸς τοῦτο, ὁ ἐνδιαφερόμενος ὑποβάλλει εἰδικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Σχολήν, ἐφόσον δὲ ἔγκριθῇ αὕτη ἀνακηρύσσεται ὕψηγητῆς, χρησιμοποιεῖται δὲ εἰς βοηθητικὰ ἔργα τοῦ καθηγητοῦ. Εἰς περίπτωσιν ἐλλείψεως καθηγητοῦ, ὁ ὕψηγητῆς λαμβάνει ἐντολὴν διδασκαλίας καὶ διδάσκει τὰ μαθήματα τοῦ προγράμματος, λαμβάνων καὶ σχετικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του.

Κυρίως ὁ τίτλος τοῦ ὕψηγοῦ ἀποτελεῖ στάδιον προκαταρκτικὸν διὰ τοὺς μέλλον-

τας καθηγητάς, οίτινες παρ' ἡμῖν διακρίνονται εἰς ἐκτάκτους καὶ τακτικούς, ἐκλέγονται δὲ κατὰ τὸ γνωστὸν σύστημα παρὰ τῶν Καθηγητῶν ἐκάστης Σχολῆς.

Ὅλος διάφορος εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ Καθηγητοῦ Αἰγρέγῃ ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ σύστημα τῆς Αἰγρέγατιον, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς εἰσδοχῆς εἰς τὸ πανεπιστημιακὸν σῶμα, κατόπιν διαγωνισμοῦ, ὑπάρχει εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τὴν μέσην καὶ ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν. Τῆν προσοχήν μας θὰ συγκεντρῶσωμεν εἰς τὰς Νομικὰς Σχολὰς, αἵτινες μετωνομάσθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς Σχολὰς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη τοῦ τίτλου ἐγένετο λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῆς διδασκομένης ὕλης εἰς τὰ οἰκονομικὰ μαθήματα. Τοῦτο ἔθεωρήθη ἀπαραίτητον, συνεπεῖα τῆς σπουδαιότητος ἣν λαμβάνει καθημερινῶς ὁ κλάδος τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ὀργάνωσιν.

Εἰς τὰς Σχολὰς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν προκηρύσσεται, ἀνά διετίαν, διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ἐδρῶν. Ἐξυπακούεται ὅτι ὁ διαγωνισμὸς εἶναι χωριστὸς διὰ κάθε κλάδον δικαίου καὶ διὰ τὸν κλάδον τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἥτις ἐμπεικλεῖται καὶ τὸν κλάδον τῆς δημοσιονομίας.

Αἱ ἀνά διετίαν κεναὶ ἔδραι δύνανται νὰ εἶναι περίξ τῶν πέντε. Εἰς μερικὰς περιόδους ὅμως εἶναι ὀλιγώτεραι, ἐνίοτε δὲ περισσότεραι. Ὁ διαγωνισμὸς διεξάγεται ἐν Παρισίοις, εἰς τὴν Σχολὴν Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ἢ Ἐπιτροπῇ δὲ εἶναι πενταμελής, ἀποτελουμένη ἀπὸ τέσσαρας Καθηγητῶν καὶ ἑνα ἐκπρόσωπον τῆς Ἀκαδημίας ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.

Πᾶς ὑποψήφιος διὰ νὰ μετάσχη εἰς τὸν διαγωνισμὸν πρέπει νὰ εἶναι Γάλλος πολίτης καὶ διδάκτωρ μὲ τρία διπλώματα ἀνωτέρων σπουδῶν. Εἰς τὰς Σχολὰς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν χορηγοῦνται πτυχία καὶ τίτλοι διδάκτορος. Τὰ μὲν πτυχία εἶναι ὅμοια δι' ὅλους, οἱ τίτλοι ὅμως τοῦ διδάκτορος εἶναι τριῶν κατηγοριῶν. Ὑπάρχει δυνατότης νὰ ἀνακηρυχθῇ τις διδάκτωρ μὲ ἓν καὶ μόνον δίπλωμα ἀνωτέρων σπουδῶν καὶ μίαν εὐκολὴν διατριβήν, τιτλοφορεῖται ὅμως Διδάκτωρ Πανεπιστημίου, πρὸς διάκρισιν, διὰ τοὺς γνωρίζοντας βεβαίως τὰ πράγματα. Μετέπειτα ὑπάρχει ὁ τίτλος τοῦ κανονικοῦ διδάκτορος, ἐπινομαζόμενος καὶ τίτλος τοῦ Κράτους, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὁποῖου ἀπαιτοῦνται δύο διπλώματα ἀνωτέρων σπουδῶν, ἢ δὲ διατριβὴ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχη ἀξιόλογον περιεχόμενον.

Προκειμένου ὅμως νὰ ἀντιμετωπίσῃ τις τὸν διαγωνισμὸν διὰ καθηγεσίαν, ἀπαιτοῦνται τρία διπλώματα ἀνωτέρων σπουδῶν, τὰ ὁποῖα συνήθως ἀναφέρονται εἰς τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος. Ὑπάρχει ὅμως ἡ συγκατάβασις τὸ τρίτον δίπλωμα νὰ ἀποκτηθῇ μετέπειτα καὶ ἐφόσον ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐπιθυμῇ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν διαγωνισμὸν περὶ καθηγεσίας. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἄνευ τίτλου διδάκτορος κανονικοῦ καὶ τριῶν διπλωμάτων ἀνωτέρων σπουδῶν, οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς περιφήμου Αἰγρέγατιον.

Τὰ διπλώματα ἀνωτέρων σπουδῶν συνήθως εἶναι τέσσαρα ἢ πέντε. Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, ἰδιωτικοῦ δικαίου, δημοσίου δικαίου, ἱστορικοῦ δικαίου καὶ ἓν σύμμικτον ἰδιωτικοῦ καὶ ἱστορικοῦ δικαίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ διαγωνισμοῦ, αὕτη, εἰς τὰς γενικὰς γραμμάς, εἶναι ἡ ἀκόλουθος. Οἱ ὑποψήφιοι καλοῦνται νὰ διαγωνισθοῦν γραπτῶς, ἐπὶ ἑνὸς θέματος γενικοῦ περιεχομένου, καθοριζομένου ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει εἶναι γνωστὸν ὅτι διὰ τὸν προσεχῆ διαγωνισμὸν τὰ γραπτὰ θὰ εἶναι ἐπὶ τοῦ γενικοῦ θέματος τῶν μεταφορῶν. Ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης ὕλης θὰ δοθῇ τὸ εἰδικὸν θέμα τὴν ἡμέραν τῶν γραπτῶν.

Μετὰ τὴν διαδικασίαν τῶν γραπτῶν, ἅτινα θὰ χρησιμεύσουσιν διὰ τὴν παροχὴν ἑνὸς καὶ μόνου βαθμοῦ, ἀρχίζει ἡ σειρά τῶν μαθημάτων. Οἱ ὑποψήφιοι, δύο ἢ τρεῖς ἐκάστην ἡμέραν, κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν καὶ κατόπιν κληρώσεως ποῖον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου θὰ ἀρχίσῃ πρώτον, προσέρχονται εἰς τὴν Σχολὴν καὶ ἀποσύρουσιν ἐκ μιᾶς κληρωτίδος τὸν τίτλον τοῦ μαθήματος. Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ κληρωτίς περιέχει μέγαν ἀριθμὸν μαθημάτων,

έκαστον τῶν ὁποίων ἀναγράφεται ἐπὶ μικροῦ χάρτου, καλῶς ἐσφραγισμένου. Ὁ καθορισμὸς τῶν μαθημάτων γίνεται ἐκ μέρους τῆς πενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς τῶν Καθηγητῶν.

Ὁ ὑποψήφιος, μετὰ τὴν κλήρωσιν τοῦ μαθήματος, ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν του 24 ὥρας νὰ παρασκευάσῃ τὸ μάθημα καὶ νὰ προσέλθῃ εἰς ὠρισμένην ὥραν ἐνώπιον τῶν Καθηγητῶν. Διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ μαθήματος, δύναται νὰ συνεργασθῇ μετὰ ἄλλους συλλυποψηφίους, διὰ τοῦτο σχηματίζονται ὁμάδες ἀπὸ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὑποψηφίους, οἵτινες συνεργάζονται. Ἐνίσχυσις παρ' ἄλλων προσώπων μὴ ὑποψηφίων, λαμβάνει ἐνίοτε χώραν, ἀποτελεῖ ὁμως ἀντικείμενον ἐπικρίσεως καὶ δύναται νὰ προδιαθέσῃ δυσμενῶς τοὺς Καθηγητὰς τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ διαγωνισμοῦ ἐὰν περιέλθῃ τοῦτο εἰς γνῶσιν των.

Εἰς τὴν καθορισθεῖσαν ὥραν, ὁ ὑποψήφιος προσέρχεται διὰ νὰ διδάξῃ τὸ μάθημά του, ἀντὶ ὁμως σπουδαστῶν ἔχει ἀπέναντι αὐτοῦ πέντε δικαστὰς οἱ ὅποιοι ἀκούουν προσεκτικῶς καὶ κρατοῦν σημειώσεις. Ἡ διάρκεια τοῦ μαθήματος εἶναι ἀκριβῶς 45 λεπτὰ τῆς ὥρας. Εἶναι ἀπαραίτητον ἡ διάκρισις τοῦ μαθήματος νὰ ἀποτελῇ τρία μέρη: εἰσαγωγὴν, πρῶτον καὶ δεῦτερον μέρος, μὲ ὀρθολογικὸν καταμερισμὸν περίξ τῶν 15 λεπτῶν τῆς ὥρας. Εἰς τὸ 45ον λεπτὸν ὁ ὑποψήφιος πρέπει νὰ ἔχη ἤδη παρουσιάσῃ τὰ συμπεράσματά του, νὰ ἀναπτύσῃ δὲ ἀπλῶς μίαν ἰδέαν τοῦ δευτέρου μέρους, δυναμένην νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐν εἶδος συρταρίου, τὸ ὅποιον σύρει οὗτος μεθοδικῶς πρὸς ἐξάντησιν χρόνου ἐνὸς ἢ δύο λεπτῶν.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία εἶναι νὰ τερματισθῇ ἐπακριβῶς τὸ μάθημα εἰς τὸ 45ον λεπτὸν, ὁ δὲ ὑποψήφιος νὰ εὑρίσκειται εἰς τὴν τελευταίαν φράσιν, ὅταν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφωνήσῃ τὴν γνωστὴν φράσιν: Κύριε, ἡ ὥρα ἐξηντήθη. Ἀλλοιοῦνον εἰς τὸν ὑποψήφιον ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ τὰ συμπεράσματά του καὶ διεκότη ἀπὸ τὸν Πρόεδρον διότι ἡ ὥρα ἐτελείωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ μίαν σειρὰν μαθημάτων, δύο ἢ τρία διὰ κάθε ὑποψήφιον, βάσει τοῦ ἄνω συστήματος, ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων, οἵτινες θὰ γίνουν δεκτοὶ διὰ νὰ συνεχίσουν τὸν διαγωνισμὸν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσδεκτῶν εἶναι διπλάσιος τῶν ἐδρῶν. Ἐὰν ὑπάρχουν πέντε ἔδραι εἰς τὸν διαγωνισμὸν, θὰ γίνουν δεκτοὶ νὰ συνεχίσουν τὸν διαγωνισμὸν δέκα ὑποψήφιοι.

Εἰς τὴν δευτέραν σειρὰν μαθημάτων θὰ ὑπάρξουν καὶ μαθήματα τὰ ὅποια ὁ ὑποψήφιος πρέπει μόνος του νὰ προετοιμάσῃ, ὑπὸ τὴν παρακολούθησιν μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐργαζόμενος ἐντὸς εἰδικῆς βιβλιοθήκης.

Μετὰ τὸ πέρας καὶ τῆς δευτέρας σειρᾶς τῶν μαθημάτων, ἀνακοινοῦνται πλέον τὰ ἀποτελέσματα καὶ ἡ σειρὰ ἐπιτυχίας ἐκάστου. Ἐκ τοῦ διπλάσιου ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων ἐπιτυγχάνουν ἴσοι μετὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν κενῶν ἐδρῶν.

Τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπακολουθεῖ ἐπίσκεψις ὄλων τῶν ὑποψηφίων εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ μὲν ἐπιτυχόντες πρόκειται νὰ ἐκφράσουν τὰς εὐχαριστίας των, οἱ δὲ ἀποτυχόντες τὰ παράπονα αὐτῶν. Οἱ Καθηγηταὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ δώσουν ὅλας τὰς ἀπαραίτητους ἐξηγήσεις εἰς τοὺς ἀποτυχόντας. Θὰ γίνῃ μνεία τοῦ συγγραφικοῦ των ἔργου, τοῦ γραπτοῦ διαγωνισμοῦ καὶ ὀλοκλήρου τῆς σειρᾶς τῶν μαθημάτων. Ἐκαστος ἐκ τῶν Καθηγητῶν, δὲ ἀνοιξὴ τὰς σημειώσεις του καὶ θὰ μνημονεύσῃ εἰς τὸν ἀτυχῆσαντα ὑποψήφιον τὰς ἀδυναμίας του καὶ τὰ λάθη του. Σπανίως ἢ συζήτησις δύναται νὰ λάβῃ τόνον ὀξύτητος, διότι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Καθηγητῶν εἶναι βράσιμα καὶ ὅλοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι πείθονται ὅτι ἡ κρίσις, ἂν καὶ ἀνθρωπίνῃ, ὑπῆρξε δίκαια.

Ἄλλωστε πρὶν ἀκόμη γνωσθοῦν τὰ ἀποτελέσματα, διὰ τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἐσημάτισεν ἤδη γνῶμιν. Τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς τὸ ὅποιον ἀσχολεῖται μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ ἐκ καθήκοντος παρακολουθεῖ ὅλα τὰ μαθήματα, διακηρύσσει ἤδη ποῖοι θὰ εἶναι οἱ πρῶτοι καὶ βέβαιοι ἐπιτυχόντες. Ἀμφιβολία παρουσιάζεται δι' ὠρισμένας περιπτώσεις, διότι οἱ ὑποψήφιοι φαίνονται ἰσόπαλοι.

Ὅσοι ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἐπέτυχον εἰς τὸν διαγωνισμὸν διορίζονται ἀμέσως εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ Πανεπιστήμια. Ὁ τόπος τῆς τοποθετήσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν σειρὰν ἐπιτυχίας,

ἥτις δίδει δικαίωμα ἐκλογῆς, συνήθως ὁμως καθορίζεται καὶ φιλικῶς, ἀναλόγως τῆς προελεύσεως τοῦ ὑποψηφίου καὶ τῆς προτιμήσεως αὐτοῦ διὰ μίαν ὠρισμένην ἐπαρχιακὴν πόλιν.

Ὁ διορισμὸς ἔχει τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἐντολῆς ἐννέα ἐτῶν, οὐδεὶς ὁμως παραμένει εἰς τὸ στάδιον τοῦ *Professeur Agrégé* πέραν τῆς διετίας ἢ τριετίας, ἀλλὰ μετατρέπεται εἰς τακτικὸν Καθηγητὴν. Ἐπομένως, εὐρισκόμεθα ἐνώπιον μιᾶς καταστάσεως ἣ ὁποία οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὸν Ὑψηγητὴν τῶν ἐλληνικῶν Πανεπιστημίων, κακῶς δὲ εἰς τὰ διάφορα λεξικά θεωροῦνται οἱ δύο τίτλοι ὡς ἀντίστοιχοι.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι εἰς *Agrégé* εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὑπέστη ἐπιτυχῶς τὸν διαγωνισμὸν, δὲν ἔγινεν ὁμως ἀκόμη τακτικὸς καθηγητῆς. Μάλιστα δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν συγκρίνωμεν μὲ τὸν παρ' ἡμῖν ἑκτακτον Καθηγητὴν, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐντολὴ εἶναι μόνον τριετής, θὰ γίνῃ δὲ ἐκ νέου προκήρυξις τῆς ἔδρας.

Παρατηρεῖται ὁμως ὅτι, καθηγηταὶ διδάσκοντες εἰς τὴν Σχολὴν Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν Παρισίων, τιτλοφοροῦνται: *Agrégés*. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἐξηγεῖται ὡς ἀκολούθως. Ἐὰν εἰς Παρισίους ὑπάρχη μία ἔδρα κενή, κατόπιν γνωματεύσεως τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, μετακαλεῖται εἰς ἐκ μιᾶς ἐπαρχιακῆς Σχολῆς. Εἰς τοῦτον ὁμως δὲν δίδεται ἀμέσως ὁ τίτλος τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ καὶ ἐπομένως εἰς τὸ πρόγραμμα ἀναφέρεται ὡς *Professeur Agrégé, Chargé du cours*. Δηλαδή ἔχει ἐντολὴν νὰ διδάξῃ ἐν μάθημα, δὲν εἶναι ὁμως τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Σχολῆς Παρισίων, ἀλλ' ἀπλῶς *Agrégé*, καίτοι εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν τοῦ Σχολῆν ἦτο τακτικὸς Καθηγητῆς.

Εἰς πολλὰς ὁμως ἐπαρχιακὰς Σχολὰς ὑπάρχουν καὶ οἱ *Chargés des cours*. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προετοιμᾶζονται διὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς *Agrégation*, λόγῳ δὲ ἐλλείψεως Καθηγητῶν δίδεται εἰς αὐτοὺς ἐντολὴ διδασκαλίας. Ἡ ἐντολὴ δίδεται κατὰ προτίμησιν εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔγιναν δεκτοὶ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διαγωνισμοῦ, μετὰ δὲ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ καταλόγου καὶ εἰς τοὺς ὑπολοίπους ὑποψηφίους.

Δύο ἄλλοι τίτλοι δημιουργοῦν ἐνίοτε ἀπορίας: *Assistant* καὶ *Maitre des conférences*. Ὁ πρῶτος τίτλος δίδεται εἰς ἕνα ἐκ τῶν ὑποψηφίων τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς *Agrégation*, ὅστις διευθύνει τὰς ἐργασίας, εἰς μίαν εἰδικὴν αἵθουσαν, τῶν ὑποψηφίων τοῦ τίτλου τοῦ διδάκτορος καὶ γενικῶς διαφόρων ἄλλων ἐρευνητῶν οικονομικῶν θεμάτων.

Ὁ δεῦτερος τίτλος, ὁμοιάζει εἰς πολλὰ σημεῖα μὲ τὸν ἀγγλικὸν τίτλον *Tutor*. Ἐδημιουργήθη μεταπολεμικῶς εἰς Παρισίους, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν. Εἰς κάθε *Maitre des conférences* ἀναλογοῦν 50 φοιτηταί, εἰς τοὺς ὁποίους κάμνει οὗτος φροντιστηριακά μαθήματα.

Ἐκ τῆς προηγουμένης μικρᾶς ἀναλύσεως δύνανται νὰ ἐξαχθοῦν δύο συμπεράσματα: Ἐν εἶναι τὸ γενικὸν πρόβλημα τῆς μεταφράσεως μιᾶς λέξεως καὶ τῆς ἀποδόσεως ἐνὸς τίτλου εἰς μίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ καθημεριναὶ εἶναι αἱ δυσχερεῖαι, διότι εἰς κάθε χώραν τὸ περιεχόμενον τῶν τίτλων εἶναι ἀποτέλεσμα εἰδικῆς νομοθεσίας. Ἐπομένως, δὲν ὑπάρχει λέξις ἀντιστοιχοῦς εἰς ἄλλας γλώσσας, ἀποτελεῖ δὲ προχειρολογίαν καὶ λάθος ἀσυγχώρητον ἢ ἀπόδοσις ἐνὸς τίτλου δι' ἄλλου, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντος. Νομίζομεν ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἀνάλυσις θὰ καταστήσῃ προσεκτικούς μερικοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ τίτλου τοῦ Ὑψηγητοῦ μὲ τὸν τίτλον τοῦ *Agrégé*.

Τὸ ἕτερον συμπέρασμα εἶναι ὁ τρόπος τῆς πληρώσεως τῶν ἐδρῶν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ σύστημα τοῦ διαγωνισμοῦ ἀποκλείει τὰς παρεξηγήσεις, ἡ ἐκλογὴ στρέφεται πρὸς τοὺς ἱκανωτέρους, παρεμποδίζει δὲ μερικοὺς Καθηγητὰς νὰ δηλώνουν ὅτι ὑπεσχέθησαν εἰς κάποιον ὑποψήφιον νὰ τὸν κάμουν Καθηγητὴν καὶ θεωροῦν ὑποχρέωσιν των νὰ τηρήσουν τὴν ὑπόσχεσιν καὶ διὰ τοῦτο συλλέγουν ψήφους μεταξύ τῶν συναδέλφων των.

Ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι τεράστιον καὶ δὲν διαβλέπει τις τὴν δύναμιν ἣ ὁποία θὰ ἐπιβάλλῃ σύστημα διαγωνισμοῦ εἰς τὴν χώραν μας καὶ θὰ παρεμποδίσῃ τὴν προσπάθειαν τῶν παρασκηνίων νὰ κινή τὰ θέματα τῶν Πανεπιστημίων, κατὰ τὸν γνωστὸν παρ' ἡμῖν τρόπον.